

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2023

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 19 Ιουνίου 2023

8:00 – 11:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 6 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

1. Το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας του ελληνικού κράτους υπογράφηκε το
 - α. 1821.
 - β. 1829.
 - γ. 1830.
2. Στον Κριμαϊκό Πόλεμο ηττήθηκε η
 - α. Ρωσία.
 - β. Βρετανία.
 - γ. Γαλλία.
3. Ο Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος τερματίστηκε με τη Συνθήκη του
 - α. Λονδίνου.
 - β. Βουκουρεστίου.
 - γ. Αγίου Στεφάνου.
4. Μια από τις πρόνοιες της Συνθήκης των Βερσαλλιών ήταν
 - α. η ουδετερότητα της Ελβετίας.
 - β. η προσάρτηση της Ανατολικής Θράκης στην Ελλάδα.
 - γ. η υποχρέωση της Γερμανίας για καταβολή πολεμικών αποζημιώσεων.

5. Η ρίψη της ατομικής βόμβας στο Ναγκασάκι και στη Χιροσίμα έγινε
- α. τον Αύγουστο του 1945.
 - β. τον Μάιο του 1945.
 - γ. τον Οκτώβριο του 1944.

A2. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω γεγονότα σε χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από το προγενέστερο και αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 5.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

- α. Προεδρία Φραγκλίνου Ρούζβελτ στις ΗΠΑ
- β. Εκλογή Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας
- γ. Δολοφονία του αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου στο Σαράγεβο
- δ. Ενθρόνιση του βασιλιά Γεωργίου Α΄ της Ελλάδας
- ε. Πρώτη πρωθυπουργία Ελευθέριου Βενιζέλου στην Ελλάδα

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

(3 x 5 = 15 μονάδες)

α. Ρωσική Επανάσταση του 1917

(δύο [2] αίτια, δύο [2] αιτήματα των μπολσεβίκων)

β. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

(χρονικό πλαίσιο της ίδρυσης, δύο [2] αρχές, δύο [2] βασικά όργανα)

γ. Τουρκική Εισβολή στην Κύπρο

(ημερομηνία έναρξης, δύο [2] φάσεις, δύο [2] επιπτώσεις)

B2. Στη διάρκεια του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, μεγάλο τμήμα του κόσμου πέρασε από την αποικιοποίηση στην αποαποικιοποίηση. Σε κείμενο έκτασης 180-220 λέξεων, να παρουσιάσετε τρία (3) βασικά χαρακτηριστικά της αποικιοκρατίας και τρεις (3) παράγοντες που οδήγησαν στην κατάρρευσή της. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

ιμπεριαλισμός, εθνικισμός, μεσσιανισμός, Α΄ και Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

(15 μονάδες)

B3. Σε κείμενο 160-200 λέξεων να παρουσιάσετε τρία (3) στρατιωτικά κινήματα/πραξικοπήματα της ιστορίας του ελληνικού κράτους κατά τον 20^ο αιώνα. Στην απάντησή σας να αναφέρετε το χρονικό πλαίσιο, ένα [1] αίτιο και το αποτέλεσμα του κάθε κινήματος/πραξικοπήματος.

(15 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(10 μονάδες)

Παράθεμα I

«Από παλιά, όποτε οι Ρωμιοί άπιστοι [Ελληνες Ορθόδοξοι] έβγαιναν από τα όρια της υποταγής, αυτό οφειλόταν στο θρησκευτικό μίσος και τις παλιές εχθρότητες του κόσμου. Εδώ και αρκετό διάστημα προσπαθούσαν να υφάνουν το δίκτυ της μοχθηρίας και να πραγματοποιήσουν τις επιθυμίες τους· ωστόσο, καταλάβαιναν ότι μια τέτοια σπουδαία υπόθεση παρουσιάζει πολλούς κινδύνους και ήταν σίγουροι πως δεν μπορεί αυτή να πραγματοποιηθεί μόνο με τα ίδια τους τα λόγια, αλλά ότι αντίθετα χρειαζόνταν τη βοήθεια ενός ισχυρού και δυνατού κράτους. Χάρη στην κοινή θρησκεία λοιπόν, εδώ και σαράντα ή πενήντα χρόνια προσδέθηκαν και σχετίστηκαν με τους Ρώσους· το κράτος εκείνο, από τη μεριά του, ενίσχυε αυτές τις αποτρόπαιες ροπές.»

Αφήγηση του Γιουσούφ Μπέη, οθωμανού αξιωματούχου που έλαβε μέρος στις μάχες στην Πελοπόννησο.

Πηγή: Σοφία Λαΐου - Μαρίνος Σαρηγιάννης, *Οθωμανικές Αφηγήσεις για την Ελληνική Επανάσταση από τον Γιουσούφ Μπέη στον Αχμέτ Τζεβντέτ Πασά*, Αθήνα 2019, σελ. 68-69.

Παράθεμα II

«Το εμπορικό ναυτικό της Γαλλίας είχε ήδη παραλύσει από τους [ναπολεόντειους] πολέμους και το Αυστριακό, που τόσο ακμάζει σήμερα, δεν υφίστατο τότε. Έτσι το εμπόριο της Μαύρης Θάλασσας, έπεσε χωρίς συναγωνισμό, στα χέρια μερικών νησιών του Αιγαίου. Και μια που δόθηκε η ώθηση ακολούθησε η συνέχεια με μοναδική ζωηρότητα [...] Το 1816, τα καράβια που ανήκαν στους Χριστιανούς υπηκόους της Πύλης [...] ήταν γύρω στα 600, απασχολούσαν 17.000 ναυτικούς κι ήταν εξοπλισμένα με 6.000 περίπου κανόνια. [...] Όταν σχολεία, κολλέγια και βιβλιοθήκες βλαστούσαν σε κάθε γωνιά, στην πρωτεύουσα, τη Σμύρνη, τη Χίο, τις Κυδωνίες, τα Γιάννενα και σε κάθε πόλη οσοδήποτε μικρότερης σημασίας, τα ελληνικά νειάτα αγκάλιασαν πρόθυμα την μάθηση [...]. Πάνω στη διασταύρωση του πλούτου και του απλώματος της παιδείας, άρχισε ν' αντηχή και πάλι η για χρόνια κομμένη φωνή του πατριωτισμού και οι παλιές δόξες της Ελλάδος δεν ήταν μόνο θέμα του κλεισμένου στο σπουδαστήριο επιστήμονα, μα κουδούνιζαν και στ' αφτιά των Κλεφτών στις βουνοπλαγιές, των ναυτικών στα πελάγη και των εμπόρων πίσω από τα ταμεία τους.»

Thomas Gordon*, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, Βιβλίο Α΄, Τόμος 1, μετάφραση Φρίξος Βράχας, Αθήνα 1980, σελ. LIX-LXI.

* Σκωτσέζος φιλέλληνας και στρατηγός στην Ελληνική Επανάσταση

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Πώς αιτιολογούν την έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης ο Γιουσούφ Μπέης στο **παράθεμα I** και ο Thomas Gordon στο **παράθεμα II**; Να αναφέρετε δύο (2) στοιχεία από το κάθε παράθεμα.

(μονάδες 4)

β.

i. Να παρουσιάσετε τη μυστική οργάνωση που προετοίμασε την Ελληνική Επανάσταση (ιδρυτές, σκοπός ίδρυσης και τρόπος συμβολής στην προετοιμασία της επανάστασης).

(μονάδες 4)

ii. Να αναφέρετε ένα (1) στοιχείο από το **παράθεμα I** ή το **παράθεμα II** που συνδέεται με την ίδρυση της οργάνωσης αυτής, αιτιολογώντας την επιλογή σας.

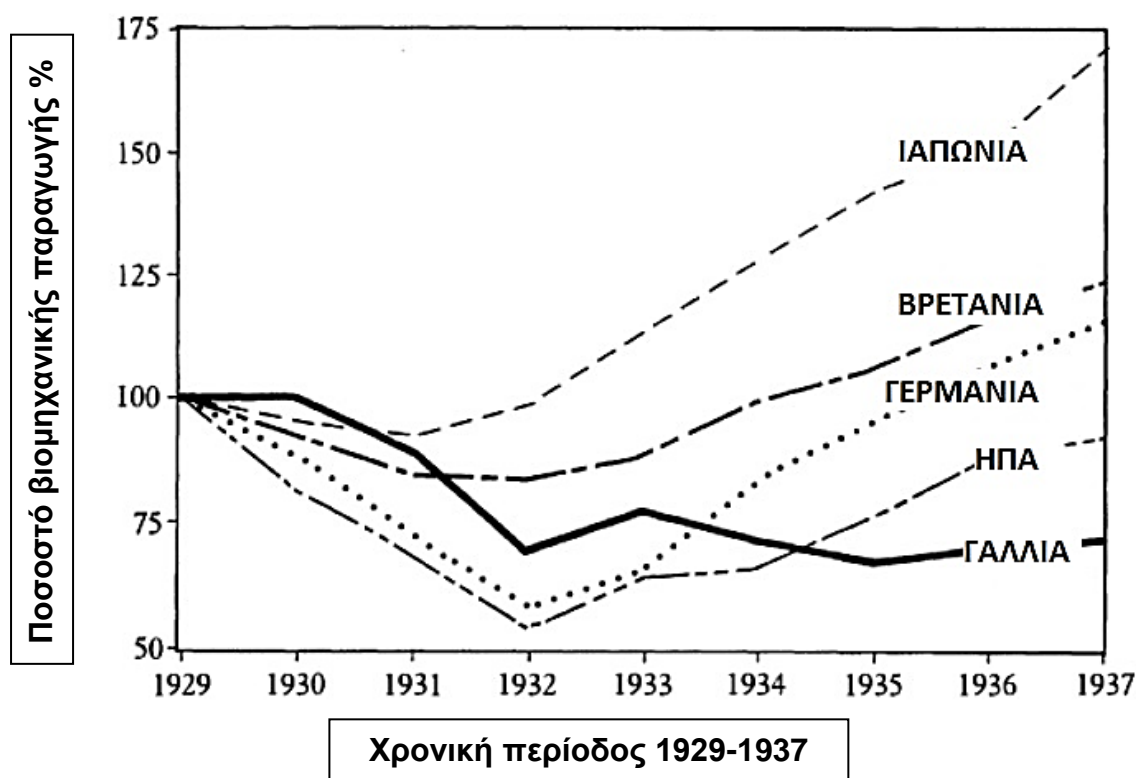
(μονάδες 2)

Γ2.

(13 μονάδες)

Παράθεμα I

Η βιομηχανική παραγωγή κατά την περίοδο 1929-1937

Πηγή: Barry Eichengreen, "The origin and nature of the great slump revisited", *The Economic History Review*, New Series, 1992.45(2): 213-239, σελ. 233

Παράθεμα II

Σκίτσο του γερμανικού σατιρικού και αντιναζιστικού περιοδικού «Der Wahre Jakob» με ημερομηνία 24 Σεπτεμβρίου 1932. Τίτλος του σκίτσου: «**Η εξωτερική πολιτική της νέας μας ιδεολογίας**». Η ανθρωπίνη μορφή αναπαριστά τον **Αδόλφο Χίτλερ**. Η κυκλοφορία του συγκεκριμένου περιοδικού διακόπηκε το 1933.

Πηγή: <https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/wj1932/0334/image,info>
Ανάκτηση: 17 Ιουνίου 2023

DEUTS(CHL)AND = ΓΕΡΜΑΝΙΑ

α. Η γραφική παράσταση του **παραθέματος I** παρουσιάζει τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 1929-1932 στη βιομηχανική παραγωγή. Να καταγράψετε:

- i. Ποια χώρα παρουσιάζει τη μεγαλύτερη και ποια τη μικρότερη βιομηχανική παραγωγή το 1937; **(μονάδες 2)**
- ii. Ποια είναι η χρονιά με τη μικρότερη βιομηχανική παραγωγή για τη Βρετανία, τη Γερμανία και τις ΗΠΑ; **(μονάδα 1)**

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε:

- iii. Ποια ήταν η αφετηρία της κρίσης αυτής; **(μονάδα 1)**
- iv. Ποιες άλλες δύο (2) οικονομικές συνέπειες της κρίσης αυτής γνωρίζετε; **(μονάδες 2)**

β. Αφού μελετήσετε το **παράθεμα II**, να περιγράψετε το σκίτσο (τέσσερις [4] πληροφορίες) και να εξηγήσετε ποιο μήνυμα θέλει να στείλει ο σκιτσογράφος. **(μονάδες 4)**

γ. Πώς συνδέεται το **παράθεμα II** με το **παράθεμα I**; **(μονάδες 3)**

Γ3.

(12 μονάδες)

Παράθεμα I

«Γύρισα την κεφαλή μου προς τον Μάστρο και είπα "Εν πεζίνα Μάστρε, εν πεζίνα. Εν να μας κάψουν ζωντανούς." Δεν πρόλαβα να τελειώσω τα λόγια μου. Εκείνη την στιγμή βρισκόμουν γονατιστός μπροστά στο στόμιο του κρησφυγέτου, όταν έσκασαν τρεις εμπρηστικές χειροβομβίδες, η μια πίσω από την άλλη. Με την τρίτη χειροβομβίδα, το κρησφύγετο μεταβλήθηκε σε φλεγόμενη κάμινο. Ένοιωσα την φωτιά να μου καίει το πρόσωπο και τα μαλλιά και έτσι έφερα τα χέρια μου και κάλυψα τα μάτια μου, για να τα προστατεύσω και κήκαν κι αυτά. Κοίταξα προς το μέρος του Αυξεντίου, όπου υπήρχε περισσότερη φωτιά και τον είδα ζωσμένο στις φλόγες. Καίονταν τα ρούχα του. Και όμως η όψη του ήταν ήρεμη, λες και είχε απαλλαγεί από την ανθρώπινη ατέλεια του πόνου και ζούσε από εκείνη τη στιγμή την δόξα, την αθανασία.»

Αυγουστής Ευσταθίου, (επιμ. Ανδρέας Μακρίδης),
Αυγουστής Ευσταθίου, Ο Ματρώζος της ΕΟΚΑ και της Κύπρου,
εκδ. Επιφανίου, Λευκωσία 2012, σελ. 165.

Παράθεμα II

«Δυνάμεις ασφαλείας, ενεργούσαι κατόπιν πληροφοριών, εφόνευσαν σήμερα την μεσημβρίαν εις περιοχήν παρά την Μονήν Μαχαιρά τον επικηρυγμένον δια ποσού πέντε χιλιάδων λιρών, γνωστόν ως υπαρχηγόν της ΕΟΚΑ και πρώην αξιωματικόν του Ελληνικού Στρατού, τρομοκράτην Γρηγόριον Αυξεντίου, και συνέλαβαν τέσσαρας άλλους τρομοκράτας, οι οποίοι ευρίσκοντο μετ' αυτού εντός ορεινού κρησφυγέτου. Ο φονευθείς τρομοκράτης, εις μίαν εκδήλωσιν απελπισίας και απογνώσεως, ηρνήθη να εξέλθη του κρησφυγέτου του και να παραδοθή, προετίμησε δε αντάξιον της δειλίας και της ανανδρίας του θάνατον όταν αι δυνάμεις ασφαλείας επετέθησαν κατά του οχυρού του δια να τον συλλάβουν.»

Επίσημη αποικιακή ανακοίνωση που μεταδόθηκε από την Κυπριακή Ραδιοφωνική Υπηρεσία στις 3 Μαρτίου 1957.

Πηγή: Σπύρος Παπαγεωργίου, Ζήδρος, εκδ. Επιφανίου, Λευκωσία, 3^η έκδοση 2008, σελ. 229.

α. Να εξηγήσετε γιατί τα πιο πάνω παραθέματα είναι πρωτογενείς πηγές, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας για το κάθε παράθεμα ξεχωριστά.

(μονάδες 2)

β. Σε ποιο ιστορικό γεγονός του Αγώνα της ΕΟΚΑ αναφέρονται τα παραθέματα;

(μονάδες 2)

γ. Πώς αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός σε κάθε παράθεμα; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με ένα (1) στοιχείο από το κάθε παράθεμα και να σχολιάσετε τη στάση της κάθε πλευράς.

(μονάδες 8)

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ